

بررسی میزان رضایت‌مندی دانشجویان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت

علمی (مورد مطالعه: دانشگاه پیام نور)^۱

A Survey of Students Satisfaction of Professional Ethics of Faculty Members of PNU

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۶/۱۱/۱۱

تاریخ دریافت مقاله: ۹۶/۰۷/۳۰

Karim Esgandari

کریم اسگندری*

Abstract: The purpose of this research is a review of students' satisfaction from university of PNU faculty members' professional ethics. Over 30000 of the university of PNU students are research community. The volume of research sample is 384. The method of sampling is randomly taxonomic. Tools of data gathering are researcher made questionnaire. By content-formal method the validity of questionnaire tested and the reliability was tested by Cronbach Alpha. We used descriptive statistics for taxonomy, summarization and interpretation for the analysis of gathered information. For testing of research questions we used T-student, ANOVA, Leven and LSD. Research results show that the female students' satisfaction rate from academic members' professional ethics is more than male students. Also the most rates of professional ethics observe showed in Ph.D. students and lowest showed in undergraduate students. From the type of educational field the most satisfaction from professional ethics observation is at theology and humanities and lowest on economical science.

چکیده: این پژوهش با هدف بررسی میزان رضایت‌مندی دانشجویان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور اجرا شد. جامعه آماری پژوهش، تمامی دانشجویان واحدها و مراکز دانشگاه پیام نور استان آذربایجان شرقی بود که در زمان اجرای پژوهش ۳۰۰۰۰ نفر بودند. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۸۴ نفر برآورد شد. روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه ای است. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه محقق‌ساخته بود که پس از سنجش روایی آن به صورت محتوایی- صوری و همچنین پایایی آن به روش آلفای کرونباخ در اختیار نمونه آماری قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل آماری اطلاعات گردآوری شده از روش‌های آماری توصیفی برای طبقه‌بندی، تلخیص و تفسیر داده‌ها بهره گرفته شد. برای آزمون پرسش‌های پژوهش نیز از روش آماری استنباطی (آزمون t مستقل، تحلیل واریانس «ANOVA»، آزمون لون و آزمون LSD) استفاده شد. نتایج به دست آمده، بیانگر این است که میزان رضایت‌مندی دانشجویان زن از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه بیشتر از میزان رضایت‌مندی دانشجویان مرد است. همچنین بیشترین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای توسط اعضای علمی، در مقطع تحصیلی دکتری و کمترین میزان در مقطع کارشناسی ذکر شد. از لحاظ رشته تحصیلی؛ بیشترین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در رشته الهیات و علوم انسانی و کمترین میزان در رشته علوم اقتصادی است.

Keywords: Professional Ethics, Students Satisfaction, Faculty Members

واژگان کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، رضایت‌مندی دانشجویان، اعضای هیئت علمی

۱. این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی است که بودجه پژوهشی آن را دانشگاه پیام نور تأمین کرده است.
* گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران، (نویسنده مسئول: Skandarik@yahoo.com)

مقدمه

در پرتو تحولات اجتماعی و پیدایش تئوری‌های نوین مدیریت، ارزش‌های نوین جهانی مطرح شده‌اند. از این‌رو، دیدگاه جهان‌شناختی و انسان‌شناختی تغییر یافته و جایگاه انسان نسبت به گذشته ارتقا و اعتلا یافته است. بنابراین، سازمان‌های مختلف به دنبال تربیت انسان‌هایی هستند که بتوانند در جامعه جهانی به دور از تعصب و کوته‌نگری‌ها زندگی کنند، معتقد به ارزش‌های متعالی باشند و به حقوق و آزادی دیگران احترام بگذارند. موفقیت در سازمان ناشی از ایجاد و به‌کارگیری «مدیریت اخلاق» در سازمان است. اخلاق سازمانی بر پایه اعتمادآفرینی است. ضعف در نظام اخلاقی و گرایش به بی‌اعتمادی به کاهش ارتباطات و افزایش خسارات سازمانی منجر می‌شود و مدیریت به سمت کنترل گذشته‌نگر سوق پیدا خواهد کرد. به این ترتیب انرژی سازمانی به منفی تبدیل می‌شود. بنابراین، معرفتی که می‌تواند به‌عنوان کاتالیزوری برای عقلانی کردن سازمان مبتنی بر نگرش انسان‌گرایانه عمل کند، اخلاق حرفه‌ای است. «اخلاق حرفه‌ای در حقیقت یک فرایند تفکر عقلانی است و هدف آن محقق کردن این امر است که در سازمان چه ارزش‌هایی را، چه موقع، باید حفظ کرد و اشاعه داد و به آن پایبند بود» (سرمدی و شالباف، ۱۳۸۶، ۱۰۰). اخلاق حرفه‌ای به‌عنوان شاخه‌ای از دانش اخلاق به بررسی تکالیف اخلاقی در یک حرفه و مسائل اخلاقی آن مربوط است و درصدد ارائه شیوه‌ها و دستورالعمل‌هایی است که این تکالیف را برای افراد و گروه‌های حرفه‌ای تعیین کند (عاملی، ۱۳۸۸، ۱۱۵).

اخلاق حرفه‌ای، به‌عنوان یک مزیت رقابتی در سازمان مطرح است. فرد دیوید^۱ (۲۰۰۲) در حوزه مدیریت استراتژیک بیان کرده است که در سازمان، اصول اخلاقی خوب از پیش‌شرط‌های مدیریت استراتژیک خوب است، اصول اخلاقی خوب یعنی شرکت خوب (دیوید، ۲۰۰۲؛ ترجمه پارسائیان و اعرابی، ۱۳۸۱، نقل در بیک‌زاد، صادقی و کاظمی قلعه، ۱۳۸۹، ۵۹). دستیابی سازمان‌ها به اخلاق حرفه‌ای موجب برتری استراتژیک می‌شود. نقش اخلاق حرفه‌ای آن است که با بهبود عملکرد امروز، بازار فردا را تنظیم می‌کند و مزیت رقابتی می‌آفریند (فرامرزی قراملکی، ۱۳۸۲، ۳۶۴). اخلاق حرفه‌ای، بهره‌وری را افزایش می‌دهد، ارتباطات را بهبود می‌بخشد و درجه خطرپذیری را کاهش می‌دهد (انصاری و همکاران، ۱۳۹۱، ۴). با توجه به اهمیت

^۱ Fred David

اخلاق حرفه‌ای در توسعه سازمان، لازم است در تعیین اثربخشی و هدایت منابع (ازجمله منابع انسانی) به میزان آموزش اخلاق حرفه‌ای در سازمان توجه شود. البته در زمینه مذکور ازجمله موانع تغییر رفتار اخلاقی در هر سازمان، جهل کارکنان و ناآشنایی آنها با اخلاقیات شغل و سازمان بیان شده است (امیری، همتی و مبینی، ۱۳۸۹، ۱۴۵). اعضای هیئت علمی دانشگاه به دلیل آنکه مؤثر بر محیط اطراف خود و به‌ویژه دانشجویان هستند لازم است مجهز به سواد اخلاقی، آشنا به اصول آن و آراسته به فضایل اخلاقی و مسئولیت‌های اخلاقی باشند. لذا توجه به اخلاق حرفه‌ای امری شایسته و بایسته است. این امر در گرو تغییر نگرش و افزایش دانش در مورد اخلاق حرفه‌ای و مهارت رویارویی روشمند و اثربخش با معضلات اخلاقی است (ابدی‌مهر، ۱۳۸۴). از طرفی، با توجه به اینکه مؤسسات آموزش عالی به‌ویژه دانشگاه پیام نور، وظیفه‌ای خطیر در تربیت دانشجویان و رشد و توسعه جامعه ایفا می‌کنند رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای از سوی اعضای هیئت علمی در دانشگاه پیام نور، جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده است و بسیاری از رفتارها و اقدامات اعضای هیئت علمی دانشگاه، متأثر از ارزش‌های اخلاقی بوده و ریشه در اخلاق دارد. از این این‌رو، در پژوهش حاضر تلاش می‌شود با شناسایی مؤلفه‌های کاربردی اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی با الهام از اصول اخلاق حرفه‌ای در آموزه‌های اسلامی، میزان رضایت‌مندی دانشجویان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور بررسی شود. برای دستیابی به این هدف با مطالعه کتاب‌ها و مقاله‌های مختلف و با الهام از منابع اسلامی به‌ویژه آیات قرآنی و نهج‌البلاغه، مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای مورد بررسی و مذاقه بیشتر قرار می‌گیرد.

مبانی نظری و پیشینه تجربی پژوهش

«اخلاق»، جمع خُلُق در لغت دارای دو معنی است: برخی اخلاق را به معنی نیرو و سرشت باطنی دانسته‌اند که برای انسان، تنها با دیده بصیرت قابل درک باشد. برخی دیگر خُلُق را به معنای صفت نفسانی راسخ می‌دانند که انسان افعال متناسب با آن را بی‌درنگ انجام می‌دهد (حسینی، ۱۳۹۰، ۸۱). اخلاق، مجموعه‌ای از اصول، باورهای اخلاقی و ارزش‌های حاکم بر رفتار فرد، با در نظر گرفتن آنچه صحیح یا غلط است (انصاری و همکاران، ۱۳۹۱، ۶۶). وقتی از اخلاق در سازمان‌های کسب‌وکار سخن می‌گوییم، غالباً جهت‌گیری حداقلی مراد است. یعنی از این سازمان‌ها انتظار داریم به

معنای پایبندی به حقوق عناصر محیط بیرونی و درونی، اخلاقی باشند (فرامرزقراملکی و سالاری، ۱۳۸۸، ۷۸). بنابراین اخلاق به عنوان تنظیم کننده روابط میان انسان‌ها همواره از اهمیت بسیاری برخوردار بوده است. نقش اخلاق در عملکردها و رفتارها، در تصمیم‌گیری‌ها و انتخاب‌ها و در برخوردها و ارتباطات، مهم و تعیین کننده بوده و از این رو امروزه بحث اخلاقیات و مدیریت به یکی از مباحث عمده رشته مدیریت تبدیل شده است (الوانی، ۱۳۸۳، ۱). بر این اساس، در رشته مدیریت «اخلاق» را به چهار دسته؛ ۱- اخلاق فردی، ۲- اخلاق شغلی، ۳- اخلاق سازمانی، ۴- اخلاق حرفه‌ای، تقسیم بندی کرده‌اند.

«اخلاق حرفه‌ای» به عنوان شاخه‌ای از دانش اخلاق، تکالیف اخلاقی در یک حرفه و مسائل اخلاقی آن را بررسی می‌کند و درصدد ارائه شیوه‌ها و دستورالعمل‌هایی است که این تکالیف را برای افراد و گروه‌های حرفه‌ای تعیین کند (عاملی، ۱۳۸۸، ۱۱۵). آنچه از واژه «اخلاق حرفه‌ای» به ذهن متبادر می‌شود، چیزی غیر از «اخلاق کار» و «اخلاق مشاغل» نیست (ساجدی و نعمتی، ۱۳۹۱، ۵۹). بنابراین مسئولیت‌های اخلاقی بنگاه در قبال محیط را «اخلاق حرفه‌ای» می‌نامیم. این اخلاق مسئولیت‌های فردی-شغلی را نیز دربر می‌گیرد. اخلاق حرفه‌ای در مفهوم نوین بر اصل «محیط حق دارد و سازمان تکلیف» بنا نهاده شده است (فرامرزقراملکی، ۱۳۸۲، ۱۱۳). در تعریف دیگری از دِ هوک و دن‌هارتوگ^۱ (۲۰۰۸) اخلاق حرفه‌ای یکی از شعبه‌های جدید اخلاق است که می‌کوشد به مسائل اخلاقی حرفه‌های گوناگون پاسخ دهد و برای آن اصولی خاص متصور شود (صالحی امیری، رحمانی و باقی نصرآبادی، ۱۳۹۱، ۱۵۶). اخلاق حرفه‌ای مجموعه هنجارهای مثبت و منفی (بایدها و نبایدها) است که بر حرفه ویژه‌ای حاکم است و وظایف و تکالیف صاحبان حرفه را در ارتباط با خود و دیگران تعریف می‌کند (یوسفی محله، ۱۳۸۷، ۳۰۰). اخلاق حرفه‌ای مهم‌ترین متغیر در موفقیت سازمان است. اگرچه انسان‌ها در مصداق موفقیت و تعریف اخلاق حرفه‌ای دیدگاه واحدی ندارند، اما در موفقیت طلبی همسان هستند (باقری، صالحی و حاجی حاجی‌زاده، ۱۳۸۹، ۱۰). «اخلاق» نمایان کننده شخصیت فرد است و این «اخلاق حرفه‌ای» است که شخص را به شکل مطلوب چه در جامعه و چه در بین همکارانش

^۱. De Hoogh & Den Hartog

- مطرح می‌کند (بیک‌زاد، حسین‌پور سنبلی و صادقی، ۱۳۸۹، ۶). کادوزیر^۱ (۲۰۰۲) اخلاق حرفه‌ای را اخلاق کار و اخلاق مشاغل می‌داند. به نظر وی هشت اصل اخلاقی، بدین‌گونه برای موفقیت مداوم سازمانی و شخصی ضروری است:
۱. مسئولیت‌پذیری: کسی که دارای اخلاق حرفه‌ای است، مسئولیت اعمال و پیامدهای آن، همچنین اشتباهات و شکست‌های خود را می‌پذیرد و کارهای خود را با تمام توان و خلوص نیت انجام می‌دهد.
 ۲. برتری‌جویی و رقابت‌طلبی: کسی که به دنبال برتری‌جویی و رقابت‌طلبی است، اعتماد به نفس دارد و با پرکاری تلاش می‌کند در تمام موارد ممتاز باشد. چنین افرادی به موقعیت فعلی خود راضی نیستند.
 ۳. صادق بودن: یعنی مخالف ریاکاری و دورویی بودن؛ در همه حال به شرافت‌مندی توجه کردن و شجاع و باشهامت بودن.
 ۴. احترام به دیگران: کسی که دارای این بُعد است، به حقوق و نظر دیگران احترام می‌گذارد و خوش‌قول و وقت‌شناس است.
 ۵. رعایت و احترام به ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی: یعنی به ارزش‌های اجتماعی ارزش قائل شدن. اگر به قوانین اجتماعی احترام بگذاریم و در فعالیت‌های اجتماعی نیز شرکت کنیم در حقیقت، ارزش‌ها و هنجارها را رعایت کرده‌ایم.
 ۶. عدالت و انصاف: کسی که عادل و منصف است طرفدار حق است و در قضاوت تعصب ندارد. چنین شخصی هیچ‌گاه بین افراد از لحاظ فرهنگی، طبقه اجتماعی و اقتصادی، نژاد و قومیت تبعیض قائل نمی‌شود.
 ۷. همدردی با دیگران: همدردی با دیگران یعنی دلسوز و رحیم بودن. کسی که اخلاق حرفه‌ای دارد در مصائب دیگران شریک می‌شود و از آنان حمایت می‌کند؛ به احساسات دیگران توجه می‌کند و مشکلات آنان را مشکل خود می‌داند.
 ۸. وفاداری: یعنی به وظایف خود متعهد بودن و رازدار و معتمد دیگران بودن (نقل در امیری، همتی و مبینی، ۱۳۸۹).

^۱. Cadozier

مسئولیت‌های اخلاقی اعضای هیئت علمی دانشگاه

چنانچه پیشتر گفته شد استادان دانشگاه به دلیل آنکه بر محیط اطراف خود و به‌ویژه دانشجویان تأثیرگذار هستند لازم است مجهز به سواد اخلاقی، آشنا به اصول آن و آراسته به فضایل اخلاقی و مسئولیت‌های اخلاقی باشند. بنابراین توجه به اخلاق حرفه‌ای، امری شایسته و بایسته است. این امر در گرو تغییر نگرش و افزایش دانش در مورد اخلاق حرفه‌ای و مهارت رویارویی روشمند و اثربخش با معضلات اخلاقی است (ابدی مهر، ۱۳۸۴). بنابراین در زیر به چند مورد از مسئولیت‌های اخلاقی اعضای هیئت علمی دانشگاه اشاره می‌شود:

۱. *اخلاق‌ورزی در زندگی شخصی*: استادان نسبت به رفتارهای ارتباطی خود مسئولیت اخلاقی دارند. مراد از رفتارهای ارتباطی اعم از رفتارهای فردی و اجتماعی است. از استادان دانشگاه انتظار می‌رود در زندگی شخصی به فضایل اخلاقی پسندیده آراسته شوند. کسی که در زندگی شخصی، بی‌مبالات و از دغدغه خوب و بد فارغ است، در زندگی شغلی نمی‌تواند حافظ اخلاق دانشگاه باشد. استادان غالباً الگوی دانشجویان قرار می‌گیرند. اخلاق فردی آنها می‌تواند موجب ترویج اخلاق در فرهنگ سازمانی دانشگاه و جامعه باشد و رفتارهای غیراخلاقی آنها در زندگی شخصی، سبب ترویج ضد اخلاق در دانشگاه می‌شود؛ به همین دلیل اخلاق‌ورزی در زندگی شخصی استادان در اخلاق حرفه‌ای نقش اساسی دارد (باقری، صالحی و حاجی‌زاده، ۱۳۸۹، ۱۴).

۲. *اخلاق‌ورزی در شغل*: مراد از اخلاق‌ورزی شغلی آن است که فرد در رفتارهای ارتباطی شغلی خود عملکرد اخلاقی داشته باشد. هر شغلی اخلاقیات خاصی را اقتضا می‌کند. از استادان دانشگاه انتظار می‌رود در ارتباط با دانشجویان، در محیط دانشگاه، دارای الگوی رفتاری نیکو، مانند قاطعیت باشند. الگویی مبتنی بر صراحت، صداقت و احترام اصیل و متقابل.

۳. *نظام‌مند کردن همه امور در حرفه*: یکی از ویژگی‌های سازمان اخلاقی آن است که در همه ابعاد حرفه‌ای خویش نظام‌مند باشد؛ به همین دلیل تلاش در نظام‌مندی سازمان از مسئولیت‌های اخلاقی مدیران است. دلیل اخلاقی بودن این روش عبارت است از اینکه نظام‌مندی مانع تصمیم‌گیری‌های سلیقه‌ای، موردی و تبعیض‌آمیز می‌شود. در نتیجه ظلم را کاهش می‌دهد و کاهش ظلم و تبعیض از هدف‌های نظام اخلاقی است؛ برای مثال، داشتن نظام جامع آموزش هم فرصت‌های آموزش را عادلانه

تقسیم می‌کند و هم بهره‌وری آموزش را در جهت پاسخ به نیازها و رفع رخنه‌های آموزشی سازمان افزایش می‌دهد (باقری، صالحی و حاجی‌زاده، ۱۳۸۹، ۱۵).
در رابطه با «اخلاق حرفه‌ای» و جوانب آن پژوهش‌های چندی انجام گرفته است که در جدول (۱) به چند مورد از آنها اشاره می‌شود:

جدول (۱) پیشینه تحقیقات تجربی مرتبط با اخلاق حرفه‌ای

ردیف	عنوان پژوهش	مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای	منبع
۱	اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی و رابطه آن با کیفیت آموزش عالی	توانمندی‌های حرفه‌ای، احترام و تعهد نسبت به دانشجویان، احترام و تعهد نسبت به همکاران، احترام و تعهد نسبت به سازمان	قنبری و همکاران (۱۳۹۴)
۲	رابطه اخلاق حرفه‌ای با عملکرد استادان دانشگاه	کارآمدی محتوای درسی، کارآمدی آموزشی، نحوه پرداختن به موضوعات حساس، داشتن روابط دوگانه با دانشجویان، ارزشیابی درست، احترام به مؤسسه آموزشی، احترام به همکاران، رازداری، پیشرفت فردی	سلاجقه و صفری (۱۳۹۴)
۳	اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌های رسانه‌ای	صداقت، استقلال، عدالت، انسانیت، مسئولیت اجتماعی، شرافت حرفه‌ای، دسترسی همگانی و مشارکتی، احترام به حریم خصوصی و حیثیت انسانی، احترام به منافع عمومی، احترام به ارزش‌های جهانی،	بورقانی فراهانی و رضایی (۱۳۹۴)
۴	رابطه جنسیت با اخلاق حرفه‌ای در جامعه دانشگاهی و حرفه حسابداری	درستکاری، صلاحیت حرفه‌ای، رازداری، بی‌طرفی، مراقبت و رفتار حرفه‌ای، اصول و ضوابط حرفه‌ای	حجازی و مسافری (۱۳۹۱)
۵	الگوی سیستمی اخلاق حرفه‌ای در آموزش عالی (تحقیق کیفی)	عوامل اخلاق فردی (استانداردهای اخلاق فردی، اعتقاد قلبی، خودکنترلی، وجدان)، ۲. عوامل مدیریتی (نقش الگویی مدیران، رفتار خیرخواهانه، مشارکت در تصمیم‌گیری)، ۳. عوامل سازمانی (گزینش و به‌کارگیری، برنامه‌های راهبردی اخلاق، فرهنگ سازمانی) بود. ۴. عوامل اخلاق شغلی (اخلاق آموزشی، اخلاق پژوهشی و اخلاق ارتباطی) ۵- عوامل فراسازمانی (فرهنگ، شرایط سیاسی، اعتماد عمومی، شرایط اقتصادی)	مصباحی و عباس‌زاده (۱۳۹۲)
۶	الگوی پیاده‌سازی اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌های ایران	۱. عوامل فردی (ویژگی‌های دموگرافیک، قصد و نیت، ارزش‌ها، اصول اخلاق فردی، نگرش، هوش اخلاقی، خانواده)، ۲. عوامل سازمانی (مأموریت و هدف‌های سازمانی، فرهنگ و جو سازمان، سیاست‌ها و برنامه‌های سازمان، رفتار سازمانی، ساختار سازمانی، مدیران)، ۳. عوامل محیطی (اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، تکنولوژی، مذهب)	شاه‌علی و همکاران (۱۳۹۴)

ردیف	عنوان پژوهش	مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای	منبع
۷	ارزیابی اخلاق حرفه‌ای استادان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد از دیدگاه دانشجویان این دانشگاه	شخصیت ممتاز، حرمت به کلاس درس، تعامل مثبت با دانشجویان، اهمیت به رشد فکری دانشجویان، نداشتن رفتار دوگانه با دانشجویان، استقبال نکردن از تعطیلات کلاس، توجه به مشکلات دانشجویان، حاشیه‌پردازی نکردن در کلاس، بدگویی نکردن از همکار، رازداری، ناراحت شدن از غیبت دانشجویان، حضور و غیاب منظم، رعایت عدالت در ارزشیابی دانشجویان، مهربان بودن در کلاس، ارتباط عاطفی با دانشجویان، تدریس از مقاله‌های نوین	بوذرجمهری و همکاران (۱۳۹۲)
۸	بررسی میزان رعایت مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای آموزش در اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد	رعایت ادب و نزاکت در برابر دانشجویان، حفظ اسرار دانشجویان، نداشتن منافع مادی در قبال دادن نمره به دانشجویان، جلب اعتماد و احترام دانشجویان، داشتن روحیه تحمل و بردباری و سعه صدر در برخورد با دانشجویان، توجه به آراستگی ظاهر و پوشش مناسب، پرهیز از شوخی و طنزهای ناشایست استفاده نکردن از امکانات دانشگاهی برای کارهای شخصی	فرمهبینی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
۹	بررسی نگرش به اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی دانشکده دندانپزشکی همدان در سال ۱۳۹۱	اصول اخلاقی، منشور اخلاقی، مسئولیت‌پذیری، به‌روز بودن دانش علمی و کلینیکی، بازآموزی‌های مرتبط با حرفه، اخلاق متعهدانه، تصمیم‌گیری بر اساس چهارچوب اخلاقی، رعایت بهداشت کاری، صادق بودن، احترام به بیمار، محرمانه بودن اطلاعات بیمار، کسب رضایت از بیمار،	کرم‌پوریان و همکاران (۱۳۹۲)
۱۰	درک دانشجویان پرستاری از موانع کسب اخلاق حرفه‌ای: یک تحقیق کیفی	کمبود انگیزه و علاقه‌مندی دانشجویان به حرفه پرستاری، کمبود خودآگاهی، کمبود مدرسان مسلط به علم اخلاق، نارسایی برنامه درسی، استفاده از روش‌های نامناسب در آموزش موضوع‌های اخلاقی، مشکلات ارزشیابی و کمبود ابزارهای عینی برای ارزشیابی توانایی‌های دانشجویان در زمینه اخلاق حرفه‌ای، ضعف ارتباطات بین فردی و محدودیت‌های محیط بالینی	برهانی و همکاران (۱۳۹۰)
۱۱	اخلاق کاربردی؛ تجزیه و تحلیل بنیادی هوش معنوی و اخلاق حرفه‌ای مدیران و کارکنان	اخلاق وظیفه‌مدار ^۱ ، اخلاق عدالت‌محور ^۲ ، اخلاق خودخواهانه ^۳ ، اخلاق دگرخواهانه ^۴	حاجی‌پور و کریمی تکلو (۱۳۹۴)

1. Behavior Task Oriented
2. Judicial
3. High-Handedly Temper
4. Altruistic

ردیف	عنوان پژوهش	مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای	منبع
۱۲	رعایت معیارهای اخلاق حرفه‌ای از دیدگاه پرستاران و بیماران	مسئولیت‌پذیری، ارتقای کیفیت مراقبت از بیمار، احترام به بیمار	دهقانی و همکاران (۱۳۹۴)
۱۳	میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه‌ای در ماماهاى مراکز بهداشتی - درمانی شهر تهران در سال ۱۳۹۲	رعایت حق کرامت انسانی مددجو، حق تصمیم‌گیری مددجو، اخذ رضایت آگاهانه از مددجو، آشکارسازی اطلاعات برای مددجو، رعایت حق محرمانه نگه داشتن اطلاعات مددجو، افشای اطلاعات مددجو، رعایت حق حریم خصوصی مددجو، سودرسانی و ضرر نرساندن به مددجو، رعایت عدالت نسبت به مددجو و ارتباط حرفه‌ای با همکار	واثق رحیم‌پرور و همکاران (۱۳۹۳)
۱۴	رابطه اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی در استادان دانشگاه علوم پزشکی کردستان	مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای در این پژوهش شامل: روح جمعی، روابط سالم، پشتکار و دلبستگی است	شیخ ذکریایی و آتش‌زاده شوریده (۱۳۹۴)

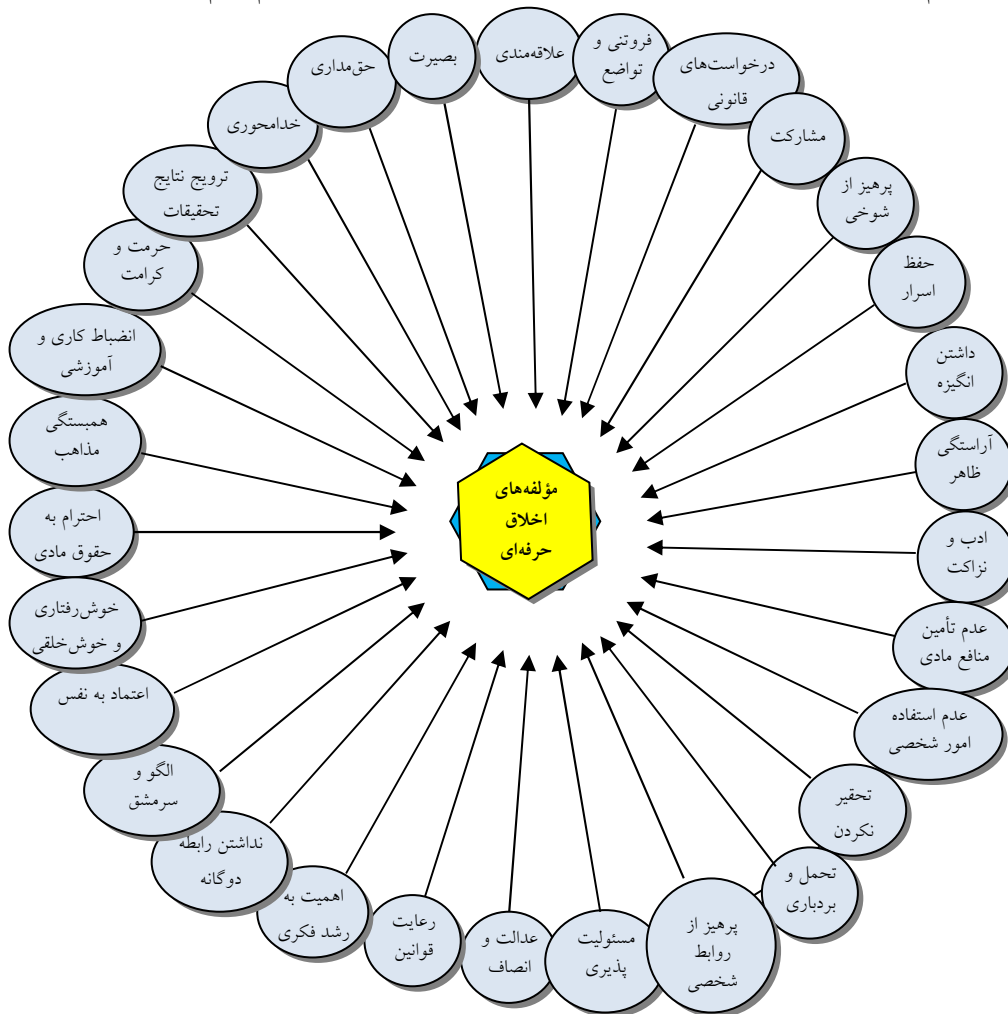
جدول (۲) مؤلفه‌های شناسایی شده اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی بر اساس آموزه‌های اسلامی

متغیر	مؤلفه‌ها	منابع
مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای	علاقه‌مندی شخصی به شغل خود	نهج‌البلاغه (حکمت، ۱۹۳)، حسینی (۱۳۹۰)
	فروتنی استادان و پرهیز از کبر	نهج‌البلاغه (نامه، ۴۶) (نامه، ۵۳)، باقری و همکاران (۱۳۸۹)
	توجه به درخواست‌های قانونی دانشجویان	امیری و همکاران (۱۳۸۹)، نهج‌البلاغه (نامه، ۵)، حسینی (۱۳۹۰)، بوذرجمهری و همکاران (۱۳۹۲)
	روحیه همکاری و مشارکت استادان با دانشجویان	قرآن (آیه ۲۸، شورا)، نهج‌البلاغه (حکمت، ۱۶۱)، سرمدی و شالباف (۱۳۸۶)، باقری و همکاران (۱۳۸۹)، مصباحی و عباس‌زاده (۱۳۹۲)
	پرهیز از شوخی و طنزهای ناشایست	فرمهبینی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	حفظ اسرار دانشجویان (رازداری)	قرآن (آیه ۲۷، انفال)، (آیه ۵۸، نساء)، نهج‌البلاغه (خطبه، ۱۹۰)، (شرح غررالحکم، ج ۴، ص ۳۸)، فرامرزقراملکی (۱۳۸۱)، سلاجقه و صفری (۱۳۹۴)، بورقانی فراهانی و رضایی (۱۳۹۴)، حجازی و مسافری (۱۳۹۱)
	داشتن انگیزه کافی برای تدریس	نهج‌البلاغه (حکمت، ۳۷۲)، (نامه، ۵۳)، سلاجقه و صفری (۱۳۹۴)
	توجه به آراستگی ظاهر و پوشش مناسب	قرآن (آیه ۳۱-۳۲، اعراف) (آیه ۴، مدثر)، فرمهبینی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	رعایت ادب و نزاکت در برخورد با دانشجویان	امیری و همکاران (۱۳۸۹)، اسگندری و کریم‌زاده (۱۳۹۳)
	نداشتن منافع مادی در قبال دادن نمره به دانشجویان	نهج‌البلاغه (نامه، ۵۳)، حسینی (۱۳۹۰)

متغیر	مؤلفه‌ها	منابع
	بهره نبردن از دانشجویان برای انجام امور شخصی	فرمehنی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	تحقیر نکردن دانشجویان	فرمehنی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	داشتن روحیه تحمل و بردباری و سعه صدر در برخورد با دانشجویان	نهج البلاغه (نامه، ۳۱) (نامه، ۵۱) (نامه، ۶۹) (خطبه، ۹)
	پرهیز از داشتن هرگونه روابط شخصی نزدیک با دانشجویان	فرمehنی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	مسئولیت‌پذیری در قبال آموزش صحیح به دانشجویان	نهج البلاغه (خطبه، ۱۶۷)، امیری و همکاران (۱۳۸۹)، حسینی (۱۳۹۰)، کرم‌پوریان و همکاران (۱۳۹۲)
	داشتن عدالت و انصاف در ارزشیابی و نمره‌دهی به دانشجویان	نهج البلاغه (نامه، ۵۳)، حسینی (۱۳۹۰)، امیری و همکاران (۱۳۸۹)، باقری و همکاران (۱۳۸۹)، بوذرجمهری و همکاران (۱۳۹۲)
	رعایت قوانین آموزشی	نهج البلاغه (نامه، ۵)، حسینی (۱۳۹۰)
	اهمیت دادن به رشد و توسعه فکری دانشجویان	فرمehنی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	نداشتن رابطه دوگانه و تبعیض‌آمیز با دانشجویان	نهج البلاغه (نامه، ۵۳)، سلاجقه و صفری (۱۳۹۴)، بوذرجمهری و همکاران (۱۳۹۲)
	الگو و سرمشق دانشجویان بودن	فرمehنی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	داشتن اعتماد به نفس در زمان تدریس	فرمehنی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	مشهور بودن به خوش رفتاری و خوش خلقی	نهج البلاغه (حکمت، ۵۰) (نامه، ۷۶) (نامه، ۵۳)، بورقانی فراهانی (۱۳۹۱)
	احترام گذاشتن به حقوق مادی و معنوی دانشجویان	قرآن (آیه ۴۷، هود)، نهج البلاغه (نامه، ۵)، امیری و همکاران (۱۳۸۹)، قدیمی (۱۳۹۲)، قنبری و همکاران (۱۳۹۴)، کرم-پوریان و همکاران (۱۳۹۲)
	رعایت همبستگی بین مذاهب و قومیت های مختلف دانشجویان	فرمehنی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	رعایت انضباط کاری و آموزشی در کلاس	نهج البلاغه (نامه، ۵۳)، (غررالحکم، ج ۲، ص ۳۲۱)، حسینی (۱۳۹۰)
	توجه به حرمت و کرامت دانشجویان	نهج البلاغه (نامه، ۲۶) (نامه، ۵۳)، فرامر زقراملک، (۱۳۸۱)، امیری و همکاران (۱۳۸۹)، سرمدی و شالباف (۱۳۸۶)، بورقانی فراهانی (۱۳۹۱)، واثق رحیم‌پرور و همکاران (۱۳۹۳)
	ترویج نتایج پژوهش‌های نوین در کلاس	بوذرجمهری و همکاران (۱۳۹۲)، فرمehنی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱)
	خدامحوری	قرآن (آیه ۷، محمد)، احسانی (۱۳۷۹)، اسگندری و کریم‌زاده (۱۳۹۳)
	حق‌طلبی و حق‌مداری	قدیمی (۱۳۹۲)، احسانی (۱۳۷۹)، اسگندری و کریم‌زاده (۱۳۹۳)
	بصیرت داشتن در تحلیل مسائل روز	اسگندری و کریم‌زاده (۱۳۹۳)، کریم‌زاده (۱۳۹۳)، باقری و همکاران (۱۳۸۹)

چهارچوب نظری پژوهش

در این پژوهش، با بررسی متون مختلف مدیریتی و منابع اسلامی به‌ویژه آیات قرآنی و نهج‌البلاغه، اصول و شاخص‌های اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه، استخراج و مورد بررسی قرار گرفت. از دیدگاه قرآن و حضرت علی (ع) مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای شامل مواردی است که در شکل (۱) ارائه شده است (اسگندری و کریم‌زاده، ۱۳۹۳؛ قدیمی و اسگندری، ۱۳۹۲؛ فرمehنی فراهانی و بهنام جام، ۱۳۹۱).

شکل (۱) مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه بر اساس آموزه‌های اسلامی

پرسش‌های پژوهش

۱. میزان رضایت‌مندی دانشجویان برحسب جنسیت آنان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور در چه حدی است؟
۲. میزان رضایت‌مندی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور در چه حدی است؟
۳. میزان رضایت‌مندی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی آنان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور در چه حدی است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر روش، پیمایشی و از حیث هدف، کاربردی است. جامعه آماری، شامل تمامی دانشجویان واحدها و مراکز دانشگاه پیام نور استان آذربایجان شرقی بود. بر اساس اطلاعات دریافت شده از واحد آموزش و انفورماتیک استان، تعداد دانشجویان در زمان اجرای پژوهش، ۳۰۰۰۰ نفر بوده است. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۸۴ نفر برآورد شد. برای گردآوری اطلاعات از جامعه آماری و به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از پرسشنامه‌ای استفاده شد که با توجه به متغیرهای پژوهش و عملیاتی کردن آنها تنظیم شده بود. پرسشنامه متشکل از دو دسته پرسش بود: دسته اول؛ که به منظور تعیین و مشخص شدن مشخصات نمونه آماری از لحاظ جنسیت، سن، مقطع تحصیلی و گروه تحصیلی با حروف الفبا کدگذاری شد. دسته دوم؛ به منظور آزمون فرضیه‌ها به تعداد ۳۰ پرسش تنظیم شد. مقیاس مورد استفاده در پرسشنامه، طیف لیکرت پنج‌گزینه‌ای (خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و خیلی زیاد=۵) بود. برای تعیین روایی ابزار گردآوری اطلاعات از روایی صوری و برای برآورد پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. با مطالعه مقدماتی روی ۳۰ نفر از دانشجویان دانشگاه پیام نور، مقدار آزمون آلفای کرونباخ برای سؤال‌های پرسشنامه ۰/۹۲۹ به دست آمد. مقدار این آمار نشان می‌دهد که اولاً سؤال‌های پرسشنامه همبستگی بالایی با یکدیگر دارند و ثانیاً پرسشنامه تحقیق، از پایایی بالایی برخوردار است.

یافته‌ها

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از پرسشنامه‌های گردآوری شده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شد. پاسخ‌های به دست آمده از

پرسشنامه‌ها برای پرسش «جنسیت»، «سن»، «مقطع تحصیلی» و «رشته تحصیلی» در جدول‌های ۳ تا ۷ ارائه شده است.

جدول (۳) توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌های مربوط به جنسیت دانشجویان دانشگاه پیام نور

جمع	زن	مرد	نوع پاسخ / کمیت پاسخ
۳۸۴	۲۰۱	۱۸۳	فراوانی
۱۰۰	۵۲/۳	۴۷/۷	درصد

جدول (۴) توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌های مربوط به سن دانشجویان دانشگاه پیام نور

جمع	زیر ۲۵ سال	۲۵-۳۵ سال	۳۶-۴۵ سال	۴۶-۵۵ سال	بالتر از ۵۵ سال	نوع پاسخ / کمیت پاسخ
۳۸۴	۲۸۱	۶۸	۲۵	۱۰	۰	فراوانی
۱۰۰	۷۳/۲	۱۷/۷	۶/۵	۲/۶	۰	درصد

جدول (۵) توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌های مربوط به مقطع تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور

جمع	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	دکتر	نوع پاسخ / کمیت پاسخ
۳۸۴	۰	۳۴۴	۲۷	۱۳	فراوانی
۱۰۰	۰	۸۹/۶	۷/۰	۳/۴	درصد

جدول (۶) توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌های مربوط به رشته‌های تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور

جمع	مدیریت	علوم اقتصاد	حسابداری	حقوق	الهیات و علوم انسانی	شناسی	علوم تربیتی و روان	فنی و مهندسی	علوم پایه	هنر و معماری	علوم کشاورزی	خارجی	ادبیات و زبان‌های	علوم اجتماعی	نوع پاسخ / کمیت پاسخ
۳۸۴	۷۱	۲۰	۳۸	۲۰۲	۴	۰	۰	۱۶	۰	۲۷	۶	۰	۰	۰	فراوانی
۱۰۰	۱۸/۵	۵/۲	۹/۹	۵۲/۲	۱	۰	۰	۴/۲	۰	۷	۱/۶	۰	۰	۰	درصد

جدول (۷) توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌های دانشجویان دانشگاه پیام نور به سؤال‌های پرسشنامه

Q	عبارت	کاملاً مخالفم		مخالفم		نظری ندارم		موافقم		کاملاً موافقم		جمع
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۱	علاقه‌مندی شخصی به شغل خود	۲	۰/۵	۱۶	۴/۲	۴۶	۱۲	۱۲۱	۳۶/۷	۱۷۹	۴۶/۶	۳۸۴
۲	فروتنی استادان و پرهیز از کبر	۱۲	۳/۱	۲۲	۵/۷	۵۷	۱۴/۸	۱۲۷	۳۳/۱	۱۶۶	۳۲/۲	۳۸۴
۳	توجه به درخواست‌های قانونی دانشجویان	۷	۱/۸	۳۰	۷/۸	۵۳	۱۳/۸	۱۶۲	۴۲/۲	۱۳۲	۳۴/۴	۳۸۴
۴	داشتن روحیه همکاری و مشارکت استادان با دانشجویان	۶	۱/۶	۲۰	۵/۲	۵۳	۱۳/۸	۱۴۴	۳۷/۵	۱۶۱	۴۱/۹	۳۸۴
۵	پرهیز از شوخی و طنزهای ناشایست	۹	۲/۳	۱۷	۴/۴	۳۴	۸/۹	۱۵۵	۴۰/۴	۱۶۹	۴۴	۳۸۴
۶	حفظ اسرار دانشجویان از سوی استادان (رازداری)	۱۲	۳/۱	۳	۰/۸	۶۱	۱۵/۹	۱۴۶	۳۸	۱۶۲	۴۲/۲	۳۸۴
۷	داشتن انگیزه کافی برای تدریس	۰	۰	۲۸	۷/۳	۳۵	۹/۱	۱۶۲	۴۲/۲	۱۵۹	۴۱/۴	۳۸۴
۸	توجه استادان به آراستگی ظاهر و پوشش مناسب	۵	۱/۳	۶	۱/۶	۲۳	۶	۱۶۱	۴۱/۹	۱۸۹	۴۲/۲	۳۸۴
۹	رعایت ادب و نزاکت در برخورد با دانشجویان	۶	۱/۶	۵	۱/۳	۲۹	۷/۶	۱۴۷	۳۸/۳	۱۹۷	۵۱/۳	۳۸۴
۱۰	نداشتن منافع مادی در قبال دادن نمره به دانشجویان	۵	۱/۳	۱۱	۲/۹	۴۵	۱۱/۷	۱۳۲	۳۴/۴	۱۹۱	۴۹/۷	۳۸۴

بررسی میزان رضایت‌مندی دانشجویان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت ... ۱۰۷

سؤال‌های پرسشنامه	کاملاً مخالفم		مخالفم		نظری ندارم		موافقم		کاملاً موافقم		جمع
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱۱ استفاده نکردن از دانشجویان برای انجام امور شخصی	۶	۱/۶	۶	۱/۶	۵۶	۱۴/۶	۱۱۷	۳۰/۵	۱۹۹	۵۱/۸	۳۸۴
۱۲ تحقیر نکردن دانشجویان	۱۱	۲/۹	۳۶	۹/۴	۴۲	۱۰/۹	۱۳۵	۳۵/۲	۱۶۰	۴۱/۷	۳۸۴
۱۳ داشتن روحیه تحمل و بردباری و سعه صدر در برخورد با دانشجویان	۳	۰/۸	۲۲	۵/۷	۵۴	۱۴/۱	۱۵۱	۳۹/۳	۱۵۱	۳۹/۳	۳۸۴
۱۴ پرهیز از داشتن هرگونه روابط شخصی نزدیک با دانشجویان	۵	۱/۳	۵۵	۱۴/۳	۷۹	۲۰/۶	۱۵۳	۳۹/۸	۹۲	۲۴	۳۸۴
۱۵ مسئولیت‌پذیری استادان در قبال آموزش صحیح به دانشجویان	۰	۰	۲۳	۶	۶۰	۱۵/۶	۱۹۱	۴۹/۷	۱۱۰	۲۸/۶	۳۸۴
۱۶ داشتن عدالت و انصاف در ارزشیابی و نمره دهی به دانشجویان	۱۵	۳/۹	۳۶	۹/۴	۵۴	۱۴/۱	۱۴۶	۳۸	۱۳۳	۳۴/۶	۳۸۴
۱۷ رعایت قوانین آموزشی از سوی استادان	۱۱	۲/۹	۹	۲/۳	۶۰	۱۵/۶	۱۸۱	۴۷/۱	۱۲۳	۳۲	۳۸۴
۱۸ اهمیت دادن به رشد و توسعه فکری دانشجویان	۸	۲/۱	۲۳	۶	۶۳	۱۶/۴	۱۳۹	۳۶/۲	۱۵۱	۳۹/۳	۳۸۴
۱۹ نداشتن رابطه دوگانه و تبعیض آمیز با دانشجویان	۱۲	۳/۱	۲۲	۵/۷	۴۲	۱۰/۹	۱۴۶	۳۸	۱۶۲	۴۲/۲	۳۸۴
۲۰ الگو و سرمشق دانشجویان بودن	۳	۰/۸	۱۵	۳/۹	۶۶	۱۷/۲	۱۸۳	۴۷/۷	۱۱۷	۳۰/۵	۳۸۴

سؤال‌های پرسشنامه	کاملاً مخالفم		مخالفم		نظری ندارم		موافقم		کاملاً موافقم		جمع		
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی			
۲۱	داشتن اعتماد به نفس در زمان تدریس	۳	۰/۸	۱۷	۴/۴	۲۱	۵/۵	۱۷۵	۴۵/۶	۱۶۸	۴۳/۸	۳۸۴	۱۰۰
۲۲	مشهور بودن به خوش رفتاری و خوش خلقی	۸	۲/۱	۶	۱/۶	۴۶	۱۲	۱۸۴	۴۷/۹	۱۴۰	۳۶/۵	۳۸۴	۱۰۰
۲۳	احترام گذاشتن به حقوق مادی و معنوی دانشجویان	۳	۰/۸	۱۶	۴/۲	۲۳	۶	۱۷۱	۴۴/۵	۱۷۱	۴۴/۵	۳۸۴	۱۰۰
۲۴	رعایت همبستگی بین مذاهب و قومیت‌های مختلف دانشجویان	۳	۰/۸	۰	۰	۵۰	۱۳	۱۶۹	۴۴	۱۶۲	۴۲/۲	۳۸۴	۱۰۰
۲۵	رعایت انضباط کاری و آموزشی در کلاس	۵	۱/۳	۱۴	۳/۶	۲۵	۶/۵	۱۸۵	۴۸/۲	۱۵۵	۴۰/۴	۳۸۴	۱۰۰
۲۶	توجه به حرمت و کرامت دانشجویان	۶	۱/۶	۱۴	۳/۶	۳۱	۸/۱	۱۸۷	۴۸/۷	۱۴۶	۳۸	۳۸۴	۱۰۰
۲۷	ترویج نتایج پژوهش‌های نوین در کلاس	۱۷	۴/۴	۲۳	۶	۶۲	۱۶/۱	۱۶۱	۴۱/۹	۱۲۱	۳۱/۵	۳۸۴	۱۰۰
۲۸	خدا محوری	۶	۱/۶	۵	۱/۳	۳۲	۸/۳	۱۴۲	۳۷	۱۹۹	۵۱/۸	۳۸۴	۱۰۰
۲۹	حق طلبی و حق مداری	۳	۰/۸	۱۱	۲/۹	۵۱	۱۳/۳	۱۵۳	۳۹/۸	۱۶۶	۴۳/۲	۳۸۴	۱۰۰
۳۰	بصیرت داشتن در تحلیل مسائل روز	۱۵	۳/۹	۱۵	۳/۹	۵۴	۱۴/۱	۱۴۶	۳۸	۱۵۴	۴۰/۱	۳۸۴	۱۰۰

پرسش اول: میزان رضایت‌مندی دانشجویان برحسب جنسیت آنان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور چقدر است؟

از آنجایی که اخلاق حرفه‌ای به صورت کمی و جنسیت به صورت کیفی دو حالت سنجیده شده از آزمون t مستقل استفاده شده است. اطلاعات درج شده جدول‌های (۸) و (۹) نشان می‌دهد که متوسط نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی از دیدگاه دانشجویان مرد برابر $76/53$ با انحراف معیار $15/22$ و از دیدگاه دانشجویان زن برابر $80/61$ با انحراف استاندارد $13/16$ به دست آمده است. با توجه به نابرابر بودن واریانس‌ها طبق آزمون لون، مقدار t برابر با $t=2/792$ و $P=0/006$ در نتیجه اختلاف نمره‌های میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی برحسب جنسیت دانشجویان به صورت معنی‌داری متفاوت است؛ زیرا سطح معنی‌داری از $0/05$ کمتر است. یعنی میزان رضایت‌مندی دانشجویان زن از رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه بیشتر از میزان رضایت‌مندی دانشجویان مرد هست.

جدول (۸) آمار توصیفی میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب جنسیت دانشجویان

خطای استاندارد میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	جنسیت دانشجویان	
۱/۱۲۵۸۳	۱۵/۲۲۸۸۴	۷۶/۵۳۹۲	۱۸۳	مرد	اخلاق حرفه‌ای
۰/۹۲۸۹۲	۱۳/۱۶۹۷۰	۸۰/۶۱۳۶	۲۰۱	زن	اعضای علمی دانشگاه

جدول (۹) مقایسه میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب جنسیت دانشجویان

آزمون تی								
آزمون لون برای برابری واریانس‌ها		آزمون تی برای برابری میانگین‌ها				تفاوت خطای استاندارد		
F	Sig	t	dt	Sig (2-tailed)	تفاوت میانگین‌ها			
۵/۰۵۳	۰/۰۲۵	-۲/۸۱۱	۳۸۲	۰/۰۰۵	-۴/۰۷۴۴۴	۱/۴۴۹۷۲	فرض برابری واریانس‌ها	اخلاق حرفه‌ای اعضای
		-۲/۷۹۲	۳۶۱/۶۳۵	۰/۰۰۶	-۴/۰۷۴۴۴	۱/۴۵۹۵۸	فرض نابرابری واریانس‌ها	علمی دانشگاه

پرسش دوم: میزان رضایت‌مندی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور چقدر است؟ از آنجایی که اخلاق حرفه‌ای به صورت کمی و مقطع تحصیلی دانشجویان به صورت کیفی چندحالتی سنجیده شده از آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) استفاده شده است. بر اساس اطلاعات جدول‌های (۱۰) تا (۱۳) میانگین نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب مقطع تحصیلی دانشجویان بدین شرح است که دانشجویان دارای مقطع تحصیلی کارشناسی برابر ۷۷/۳۴ با انحراف معیار ۱۴/۴۴، مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد برابر ۸۷/۸۰ با انحراف معیار ۴/۸۱ و مقطع تحصیلی دکتری برابر ۹۴/۸۷ با انحراف معیار ۱/۸۲ به دست آمده است. بر اساس جدول (۱۱) آزمون لون ملاحظه می‌شود که $F=15/487$ و $P=0/058$ است بنابراین بین واریانس گروه‌ها تفاوت وجود ندارد.

همچنین بر اساس جدول (۱۲) طبق معیار $F=16/548$ و $P=0/000$ نتیجه می‌شود که اختلاف نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب مقطع تحصیلی دانشجویان تفاوت معنی‌داری دارد. زیرا سطح معنی‌داری از ۰/۰۵ کمتر است. از این رو، طبق جدول (۱۳) آزمون (LSD) بیشترین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای علمی در مقطع دکتری و کمترین میزان رعایت اخلاق

حرفه‌ای در اعضای علمی در مقطع کارشناسی است و بین مقاطع کارشناسی با کارشناسی ارشد و دکتری رابطه معنی‌داری وجود دارد. یعنی نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای علمی در مقطع کارشناسی نسبت به مقطع کارشناسی ارشد ۱۰/۴ نمره پایین‌تر است در حالی که نسبت به مقطع دکتری ۱۷/۵ نمره پایین‌تر است.

جدول (۱۰) آمار توصیفی مقایسه اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور بر حسب مقطع تحصیلی دانشجویان

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
۳۴۴	۷۷/۳۴۲۵	۱۴/۴۴۵۷۳	۰/۷۷۸۸۶	۲۷/۵۰	۱۰۰/۰۰
۲۷	۸۷/۸۰۸۶	۴/۸۱۵۷۷	۰/۹۲۶۸۰	۷۶/۶۷	۹۶/۶۷
۱۳	۹۴/۸۷۱۸	۱/۸۲۷۲۰	۰/۵۰۶۷۸	۹۱/۶۷	۹۵/۸۳
۳۸۴	۷۸/۶۷۱۹	۱۴/۳۱۵۸۶	۰/۷۷۸۸۶	۲۷/۵۰	۱۰۰/۰۰

جدول (۱۱) آزمون لون برای تفاوت واریانس‌ها

اخلاق حرفه‌ای			
سطح معنی‌داری	درجه آزادی (۲)	درجه آزادی (۱)	آماره لون
۰/۰۵۸	۳۸۱	۲	۱۵/۴۸۷

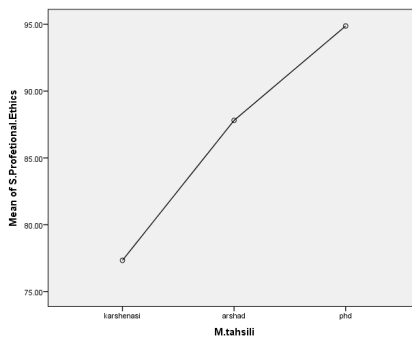
جدول (۱۲) آزمون تحلیل واریانس مقایسه اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور بر حسب مقطع تحصیلی دانشجویان

آزمون آنوا					
مجموع مربعات	درجه آزادی	مربع میانگین	F	سطح معنی‌داری	
۶۲۷۳/۵۵۴	۲	۳۱۳۶/۷۷۷	۱۶/۵۴۸	۰/۰۰۰	بین گروهی
۷۲۲۱۹/۹۳۵	۳۸۱	۱۸۹/۵۵۴			درون گروهی
۷۸۴۹۳/۴۹۰	۳۸۳				کل

جدول (۱۳) آزمون تعقیبی اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب مقطع تحصیلی دانشجویان

LSD						
سطح اطمینان ۹۵٪		سطح معنی‌داری	خطای استاندارد	(I-J) تفاوت میانگین‌ها	(J) مقطع تحصیلی	(I) مقطع تحصیلی
کران بالا	کران پایین					
-۱۵/۸۷۶۴	-۵/۰۵۵۸	۰/۰۰۰	۲/۷۵۱۶۴	-۱۰/۴۶۶۱۰*	کارشناسی ارشد	کارشناسی
-۲۵/۱۷۷۸	-۹/۸۸۰۷	۰/۰۰۰	۳/۸۹۰۰۰	-۱۷/۵۲۹۲۶*	دکتری	
۵/۰۵۵۸	۱۵/۸۷۶۴	۰/۰۰۰	۲/۷۵۱۶۴	-۱۰/۴۶۶۱۰*	کارشناسی	کارشناسی
-۱۶/۲۰۱۶	۲/۰۷۵۳	۰/۱۲۹	۴/۶۴۷۷۵	-۷/۰۶۳۱۵	دکتری	ارشد
۹/۸۸۰۷	۲۵/۱۷۷۸	۰/۰۰۰	۳/۸۹۰۰۰	-۱۷/۵۲۹۲۶*	کارشناسی	دکتری
-۲/۰۷۵۳	۱۶/۲۰۱۶	۰/۱۲۹	۴/۶۴۷۷۵	۷/۰۶۳۱۵	کارشناسی ارشد	

*. The mean difference is significant at the 0/05 level.

نمودار (۱) مقایسه اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب مقطع تحصیلی دانشجویان

پرسش سوم: میزان رضایت‌مندی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی آنان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور چقدر است؟ از آنجایی که اخلاق حرفه‌ای به‌صورت کمی و رشته تحصیلی دانشجویان به‌صورت کیفی چندحالتی سنجیده شده است، از آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) استفاده شده است. بر اساس اطلاعات جدول‌های (۱۴) الی (۱۷) میانگین نمره میزان

رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب رشته تحصیلی دانشجویان دارای رشته تحصیلی مدیریت برابر ۷۵/۷۹ با انحراف معیار ۱۰/۵۳، علوم اقتصادی برابر ۶۵/۴۱ با انحراف معیار ۲۰/۵۲، حسابداری برابر ۸۷/۴۷ با انحراف معیار ۷/۸۱، حقوق برابر ۷۷/۲۰ با انحراف معیار ۱۵/۴۵، الهیات و علوم انسانی برابر ۹۱/۲۵ با انحراف معیار ۰/۴۸، فنی و مهندسی برابر ۸۶/۵۶ با انحراف معیار ۳/۳۴، هنر و معماری برابر ۸۶/۹۴ با انحراف معیار ۶/۷۲ و رشته علوم کشاورزی برابر ۸۳/۷۵ با انحراف معیار ۰/۴۵ به دست آمده است. بر اساس جدول (۱۵) آزمون لَوْن ملاحظه می‌شود که $F=11/57$ و $P=0/066$ است بنابراین بین واریانس گروه‌ها تفاوت وجود ندارد.

همچنین بر اساس جدول (۱۶) طبق معیار $F=8/85$ و $P=0/000$ نتیجه می‌شود که اختلاف نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب رشته تحصیلی دانشجویان تفاوت معنی‌داری دارد. زیرا سطح معنی‌داری از ۰/۰۵ کمتر است. از این‌رو، طبق جدول (۱۷) آزمون (LSD) بیشترین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای علمی در رشته تحصیلی الهیات و علوم انسانی و کمترین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای توسط اعضای علمی در رشته تحصیلی علوم اقتصادی است و بین رشته «مدیریت» با رشته‌های «علوم اقتصادی»، «حسابداری»، «الهیات و علوم انسانی»، «فنی و مهندسی» و «هنر و معماری» رابطه معنی‌داری وجود دارد. یعنی نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای علمی در رشته «مدیریت» نسبت به «علوم اقتصادی» ۱۰/۳۸ نمره بالاتر است در حالی که نسبت به رشته‌های «حسابداری»، «الهیات و علوم انسانی»، «فنی و مهندسی» و «هنر و معماری» به ترتیب ۱۱/۶۷، ۱۵/۴۵، ۱۰/۷۶ و ۱۱/۱۴ نمره پایین‌تر هست.

جدول (۱۴) آمار توصیفی مقایسه اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور بر حسب

رشته تحصیلی دانشجویان

رشته تحصیلی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
مدیریت	۷۱	۷۵/۷۹۸۱	۱۰/۵۳۶۶۳	۱/۲۵۰۴۷	۴۷/۵۰	۹۴/۱۷
علوم اقتصادی	۲۰	۶۵/۴۱۶۷	۲۰/۵۲۴۰۲	۴/۵۸۹۳۱	۶۵/۸۳	۸۵/۰۰
حسابداری	۳۸	۸۷/۴۷۸۱	۷/۸۱۶۱۳	۱/۲۶۷۹۴	۷۴/۱۷	۹۵/۸۳
حقوق	۲۰۲	۷۷/۲۰۷۱	۱۵/۴۵۳۵۸	۱/۰۸۷۳۱	۲۷/۵۰	۱۰۰/۰۰
الهیات و علوم انسانی	۴	۹۱/۲۵۰۰	۰/۴۸۱۱۳	۰/۲۴۰۵۶	۹۰/۸۳	۹۱/۶۷
فنی و مهندسی	۱۶	۸۶/۵۶۲۵	۳/۳۴۵۴۶	۰/۸۳۶۳۷	۸۰/۸۳	۹۰/۸۳
هنر و معماری	۲۷	۸۶/۹۴۴۴	۶/۷۲۲۵۲	۱/۲۹۳۷۵	۷۹/۱۷	۹۷/۵۰
علوم کشاورزی	۶	۸۳/۷۵۰۰	۰/۴۵۶۴۴	۰/۱۸۶۳۴	۸۳/۳۳	۸۴/۱۷
کل	۳۸۴	۷۸/۶۷۱۹	۱۴/۳۱۵۸۶	۰/۷۳۰۵۵	۲۷/۵۰	۱۰۰/۰۰

جدول (۱۵) آزمون لون برای تفاوت واریانس‌ها

اخلاق حرفه‌ای			
سطح معنی داری	درجه آزادی (۲)	درجه آزادی (۱)	آماره لون
۰/۰۶۶	۳۷۶	۷	۱۱/۵۷۱۸

جدول (۱۶) آزمون تحلیل واریانس مقایسه اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور
برحسب رشته تحصیلی دانشجویان

آزمون آنوا					
سطح معنی‌داری	F	مربع میانگین	درجه آزادی	مجموع مربعات	
۰/۰۰۰	۸/۸۵۸	۱۵۸۷/۴۴۹	۷	۱۱۱۱۲/۱۴۱	بین‌گروهی
		۱۷۹/۲۰۶	۳۷۶	۶۷۳۸۱/۳۴۸	درون‌گروهی
			۳۸۳	۷۸۴۹۳/۴۹۰	کل

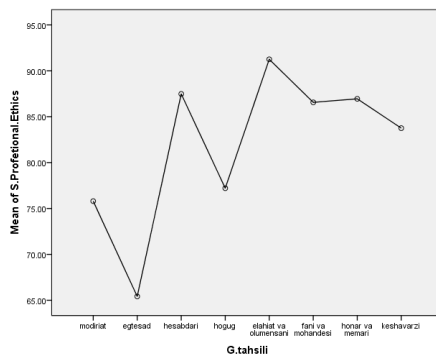
جدول (۱۷) آزمون تعقیبی اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب رشته تحصیلی دانشجویان

LSD						
سطح اطمینان ۹۵٪		سطح معنی‌داری	خطای استاندارد	(I-J) تفاوت میانگین‌ها	(J) رشته تحصیلی	(I) رشته تحصیلی
کران پایین	کران بالا					
۳/۷۱۸۰	۱۷/۰۴۴۹	۰/۰۰۲	۳/۳۸۸۸۵	۱۰/۳۸۱۴۶*	علوم اقتصادی	مدیریت
-۱۶/۹۷۰۷	-۶/۳۸۹۲	۰/۰۰۰	۲/۶۹۰۷۲	-۱۱/۶۷۹۹۵*	حسابداری	
-۵/۰۴۰۶	۲/۲۲۲۶	۰/۴۴۶	۱/۸۴۶۹۴	-۱/۴۰۸۹۷	حقوق	
-۲۸/۹۷۸۷	-۱/۹۲۵۱	۰/۰۲۵	۶/۸۷۹۳۵	-۱۵/۴۵۱۸۸*	الهیات و علوم انسانی	
-۱۸/۰۴۸۸	-۳/۴۸۰۰	۰/۰۰۴	۳/۷۰۴۶۴	-۱۰/۷۶۴۳۸*	فنی و مهندسی	
-۱۷/۰۹۷۸	-۵/۱۹۴۸	۰/۰۰۰	۳/۰۲۶۷۶	-۱۱/۱۴۶۳۲*	هنر و معماری	
۳/۲۳۹۰	-۱۹/۱۴۲۸	۰/۱۶۳	۵/۶۹۱۳۷	-۷/۹۵۱۸۸	علوم کشاورزی	
-۱۷/۰۴۴۹	-۳/۷۱۸۰	۰/۰۰۲	۳/۳۸۸۸۵	-۱۰/۳۸۱۴۶*	علوم اقتصادی	علوم اقتصادی
-۲۹/۳۳۳۰	-۱۴/۷۸۹۸	۰/۰۰۰	۳/۶۹۸۱۴	-۲۲/۰۶۱۴۰*	مدیریت	
-۱۷/۹۶۰۸	-۵/۶۲۰۱	۰/۰۰۰	۳/۱۳۸۰۶	-۱۱/۷۹۰۴۳*	حسابداری	
-۴۰/۲۵۰۷	-۱۱/۴۱۶۰	۰/۰۰۰	۷/۳۳۲۲۴	-۲۵/۸۳۳۳۳*	حقوق	
-۲۹/۹۷۴۶	۱۳/۳۱۷۱	۰/۰۰۰	۴/۴۹۰۰۶	-۲۱/۱۴۵۸۳*	الهیات و علوم انسانی	
-۲۹/۲۹۳۴	-۱۳/۷۶۲۲	۰/۰۰۰	۳/۹۴۹۳۷	-۲۱/۵۲۷۷۸*	فنی و مهندسی	
-۳۰/۵۸۵۷	-۶/۰۸۱۰	۰/۰۰۳	۶/۲۳۱۲۰	-۱۸/۳۳۳۳۳*	هنر و معماری	

LSD						
سطح اطمینان ۹۵٪	سطح		خطای استاندارد	(I-J) تفاوت میانگین‌ها	(J) رشته تحصیلی	(I) رشته تحصیلی
	کران بالا	کران پایین				
۶/۳۸۹۲	۱۶/۹۷۰۷	۰/۰۰۰	۲/۶۹۰۷۲	۱۱/۶۷۹۹۵*	مدیریت	حسابداری
۱۴/۷۸۹۸	۲۹/۳۳۳۰	۰/۰۰۰	۳/۶۹۸۱۴	۲۲/۰۶۱۴۰*	علوم اقتصادی	
۵/۶۱۶۶	۱۴/۹۲۵۴	۰/۰۰۰	۲/۳۶۷۰۹	۱۰/۲۷۰۹۷*	حقوق	
-۱۷/۶۰۸۵	۱۰/۰۶۴۶	۰/۵۹۲	۷/۰۳۶۸۶	-۳/۷۷۱۹۳	الهیات و علوم انسانی	
-۶/۹۲۹۰	۸/۷۶۰۱	۰/۸۱۹	۳/۹۸۹۵۲	۰/۹۱۵۵۷	فنی و مهندسی	
-۶/۰۹۱۷	۷/۱۵۹۰	۰/۸۷۴	۳/۳۶۹۴۵	۰/۵۳۳۶۳	هنر و معماری	
-۷/۸۳۵۳	۱۵/۲۹۱۴	۰/۵۲۷	۵/۸۸۰۷۸	۳/۷۲۸۰۷	علوم کشاورزی	
-۲/۲۲۲۶	۵/۰۴۰۶	۰/۴۴۶	۱/۸۴۶۹۴	۱/۴۰۸۹۷	مدیریت	حقوق
۵/۶۲۰۱	۱۷/۹۶۰۸	۰/۰۰۰	۳/۱۳۸۰۶	۱۱/۷۹۰۴۳*	علوم اقتصادی	
-۱۴/۹۲۵۴	-۵/۶۱۶۶	۰/۰۰۰	۲/۳۶۷۰۹	-۱۰/۲۷۰۹۷*	حسابداری	
-۲۷/۳۳۳۷	-۰/۷۵۲۱	۰/۰۳۸	۶/۷۵۹۳۳	-۱۴/۰۴۲۹۰*	الهیات و علوم انسانی	
-۱۶/۱۹۱۶	-۲/۵۱۹۲	۰/۰۰۷	۳/۴۷۶۷۱	-۹/۳۵۵۴۰*	فنی و مهندسی	
-۱۵/۱۳۱۰	-۴/۳۴۳۷	۰/۰۰۰	۲/۷۴۳۰۷	-۹/۷۳۷۳۵*	هنر و معماری	
-۱۷/۴۴۷۴	۴/۳۶۱۶	۰/۲۳۹	۵/۵۴۵۷۰	-۶/۵۴۲۹۰*	علوم کشاورزی	
۱/۹۲۵۱	۲۸/۹۷۸۷	۰/۰۲۵	۶/۸۷۹۳۵	-۱۵/۴۵۱۸۸*	مدیریت	الهیات و علوم انسانی
۱۱/۴۱۶۰	۴۰/۲۵۰۷	۰/۰۰۰	۷/۳۳۲۲۴	۲۵/۸۳۳۳۳*	علوم اقتصادی	
-۱۰/۰۶۴۶	۱۷/۶۰۸۵	۰/۵۹۲	۷/۰۳۶۸۶	۳/۷۷۱۹۳	حسابداری	
۰/۷۵۲۱	۲۷/۳۳۳۷	۰/۰۳۸	۶/۷۵۹۳۳	۱۴/۰۴۲۹۰*	حقوق	
-۱۰/۰۲۷۱	۱۹/۴۰۲۱	۰/۵۳۱	۷/۴۸۳۴۳	۴/۶۸۷۵۰	فنی و مهندسی	
-۹/۷۹۶۸	۱۸/۴۰۸۰	۰/۵۴۹	۷/۱۷۲۰۸	۴/۳۰۵۵۶	هنر و معماری	
-۹/۴۹۱۰	۲۴/۴۹۱۰	۰/۳۸۶	۸/۶۴۱۱۳	۷/۵۰۰۰۰	علوم کشاورزی	
۳/۴۸۰۰	۱۸/۰۴۸۸	۰/۰۰۴	۳/۷۰۴۶۴	۱۰/۷۶۴۳۸*	مدیریت	فنی و مهندسی
۱۲/۳۱۷۱	۱۸/۹۷۴۶	۰/۰۰۰	۴/۴۹۰۰۶	۲۱/۱۴۵۸۳*	علوم اقتصادی	
-۸/۷۶۰۱	۶/۹۲۹۰	۰/۸۱۹	۳/۹۸۹۵۲	-۰/۹۱۵۵۷	حسابداری	
۲/۵۱۹۲	۱۶/۱۹۱۶	۰/۰۰۷	۳/۴۷۶۷۱	۹/۳۵۵۴۰*	حقوق	
-۱۹/۴۰۲۱	۱۰/۰۲۷۱	۰/۵۳۱	۷/۴۸۳۴۳	-۴/۶۸۷۵۰*	فنی و مهندسی	
-۸/۶۸۶۵	۷/۹۲۲۶	۰/۹۲۸	۴/۲۲۳۴۶	-۰/۳۸۱۹۴	هنر و معماری	
-۹/۷۸۸۴	۱۵/۴۱۳۴	۰/۶۶۱	۶/۴۰۸۴۳	۲/۸۱۲۵۰	علوم کشاورزی	

LSD						
سطح اطمینان ۹۵٪		سطح معنی‌داری	خطای استاندارد	(I-J) تفاوت میانگین‌ها	(J) رشته تحصیلی	(I) رشته تحصیلی
کران پایین	کران بالا					
۵/۱۹۴۸	۱۷/۰۹۷۸	۰/۰۰۰	۳/۰۲۶۷۶	۱۱/۱۴۶۳۲*	مدیریت	هنر و معماری
۱۳/۷۶۲۲	۲۹/۲۹۳۴	۰/۰۰۰	۳/۹۴۹۳۷	۲۱/۵۲۷۷۸*	علوم اقتصادی	
-۷/۱۵۹۰	۶/۰۹۱۷	۰/۱۸۷۴	۳/۳۶۹۴۵	-۰/۵۳۳۶۳	حسابداری	
۴/۳۴۳۷	۱۵/۱۳۱۰	۰/۰۰۰	۲/۷۴۳۰۷	۹/۷۳۷۳۵*	حقوق	
-۱۸/۴۰۸۰	۹/۷۹۶۸	۰/۵۴۹	۷/۱۷۲۰۸	-۴/۳۰۵۵۶	الهیات و علوم انسانی	
-۷/۹۲۲۶	۸/۶۸۶۵	۰/۹۲۸	۴/۲۲۳۴۶	۰/۳۸۱۹۴	فنی و مهندسی	
-۸/۶۸۵۸	۱۵/۰۷۴۶	۰/۵۹۷	۶/۰۴۱۹۳	۳/۱۹۴۴۴	علوم کشاورزی	
-۳/۲۳۹۰	۱۹/۱۴۲۸	۰/۱۶۳	۵/۶۹۱۳۷	۷/۹۵۱۸۸	مدیریت	علوم کشاورزی
۶/۰۸۱۰	۳۰/۵۸۵۷	۰/۰۰۳	۶/۲۳۱۲۰	۱۸/۳۳۳۳۳*	علوم اقتصادی	
-۱۵/۲۹۱۴	۷/۸۳۵۳	۰/۵۲۷	۵/۸۸۰۷۸	-۳/۷۲۸۰۷	حسابداری	
-۴/۳۶۱۶	۱۷/۴۴۷۴	۰/۲۳۹	۵/۵۴۵۷۰	۶/۵۴۲۹۰	حقوق	
-۲۴/۴۹۱۰	۹/۴۹۱۰	۰/۳۸۶	۸/۶۴۱۱۳	-۷/۵۰۰۰۰	الهیات و علوم انسانی	
-۱۵/۴۱۳۴	۹/۷۸۸۴	۰/۶۶۱	۶/۴۰۸۴۳	-۲/۸۱۲۵۰	فنی و مهندسی	
-۱۵/۰۷۴۶	۸/۶۸۵۸	۰/۵۹۷	۶/۰۴۱۹۳	-۳/۱۹۴۴۴	هنر و معماری	

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

نمودار (۲) مقایسه اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب رشته تحصیلی دانشجویان

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میزان رضایت‌مندی دانشجویان زن از اخلاق حرفه‌ای رعایت شده در اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور بیشتر از میزان رضایت‌مندی دانشجویان مرد است. همچنین میزان رضایت‌مندی دانشجویان مقطع تحصیلی دکتری بیشتر از مقطع کارشناسی ارشد و کارشناسی است. از لحاظ نوع رشته تحصیلی نیز میزان رضایت‌مندی دانشجویان رشته تحصیلی الهیات و علوم انسانی بیشتر از بقیه رشته‌های تحصیلی و میزان رضایت‌مندی دانشجویان رشته تحصیلی علوم اقتصادی کمتر از بقیه رشته‌های است. در ادامه، نتایج تفصیلی متناسب با سؤال‌های پژوهش ارائه شده است:

پرسش اول: این پرسش پژوهش با استفاده از ۳۰ سؤال پرسشنامه مربوط به میزان رضایت‌مندی دانشجویان برحسب جنسیت آنان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور، اندازه‌گیری شده است. با توجه به تحلیل آماری در پژوهش، متوسط نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی از دیدگاه دانشجویان مرد برابر ۷۶/۵۳ با انحراف معیار ۱۵/۲۲ و از دیدگاه دانشجویان زن برابر ۸۰/۶۱ با انحراف استاندارد ۱۳/۱۶ به دست آمده است. یعنی میزان رضایت‌مندی دانشجویان زن از اخلاق حرفه‌ای رعایت شده در اعضای هیئت علمی دانشگاه بیشتر از میزان رضایت‌مندی دانشجویان مرد است.

پرسش دوم: این پرسش پژوهش با ۳۰ سؤال پرسشنامه مربوط به میزان رضایت‌مندی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور، اندازه‌گیری شده است. با توجه به تحلیل آماری در پژوهش، میانگین نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور برحسب مقطع تحصیلی دانشجویان در مقطع تحصیلی کارشناسی برابر ۷۷/۳۴ با انحراف معیار ۱۴/۴۴، مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد برابر ۸۷/۸۰ با انحراف معیار ۴/۸۱ و مقطع تحصیلی دکتری برابر ۹۴/۸۷ با انحراف معیار ۱/۸۲ به دست آمده است. در واقع بیشترین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای علمی در مقطع دکتری و کمترین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای علمی در مقطع کارشناسی است و بین مقاطع کارشناسی با کارشناسی ارشد و دکتری رابطه معنی‌داری وجود دارد. یعنی نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای علمی در مقطع کارشناسی نسبت به مقطع

کارشناسی ارشد ۱۰/۴ نمره پایین‌تر است در حالی نسبت به مقطع دکتری ۱۷/۵ نمره پایین‌تر است.

پرسش سوم: این پرسش پژوهش با ۳۰ سؤال پرسشنامه مربوط به میزان رضایت‌مندی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی آنان از اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور، اندازه‌گیری شده است. با توجه به تحلیل آماری در پژوهش، میانگین نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور بر اساس رشته تحصیلی دانشجویان رشته تحصیلی مدیریت برابر ۷۵/۷۹ با انحراف معیار ۱۰/۵۳، علوم اقتصادی برابر ۶۵/۴۱ با انحراف معیار ۲۰/۵۲، حسابداری برابر ۸۷/۴۷ با انحراف معیار ۷/۸۱، حقوق برابر ۷۷/۲۰ با انحراف معیار ۱۵/۴۵، الهیات و علوم انسانی برابر ۹۱/۲۵ با انحراف معیار ۰/۴۸، فنی و مهندسی برابر ۸۶/۵۶ با انحراف معیار ۳/۳۴، هنر و معماری برابر ۸۶/۹۴ با انحراف معیار ۶/۷۲ و رشته علوم کشاورزی برابر ۸۳/۷۵ با انحراف معیار ۰/۴۵ به دست آمده است. در واقع بیشترین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای علمی در رشته تحصیلی الهیات و علوم انسانی و کمترین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای توسط اعضای علمی در رشته تحصیلی علوم اقتصادی است و بین رشته «مدیریت» با رشته‌های «علوم اقتصادی»، «حسابداری»، «الهیات و علوم انسانی»، «فنی و مهندسی» و «هنر و معماری» رابطه معنی‌داری وجود دارد. یعنی نمره میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای علمی در رشته «مدیریت» نسبت به «علوم اقتصادی» ۱۰/۳۸ نمره بالاتر است در حالی نسبت به رشته های «حسابداری»، «الهیات و علوم انسانی»، «فنی و مهندسی» و «هنر و معماری» به ترتیب ۱۱/۶۷، ۱۵/۴۵، ۱۰/۷۶ و ۱۱/۱۴ نمره پایین‌تر است.

نتایج پژوهش فرمبینی فراهانی و بهنام جام (۱۳۹۱) نشان‌دهنده اهمیت رعایت اخلاق حرفه‌ای در امر آموزش از دیدگاه دانشجویان است. از دیدگاه دانشجویان، مؤلفه‌های اخلاقی رعایت شده از جانب اعضای هیئت علمی از بیشترین تا کمترین مؤلفه عبارت‌اند از: رعایت ادب و نزاکت در برابر دانشجویان، حفظ اسرار دانشجویان، نداشتن منافع مادی در قبال دادن نمره به دانشجویان، جلب اعتماد و احترام دانشجویان، داشتن روحیه تحمل و بردباری و سعه صدر در برخورد با دانشجویان، توجه استادان به آراستگی ظاهر و پوشش مناسب، پرهیز از شوخی و طنزهای ناشایست استفاده نکردن از امکانات دانشگاهی برای کارهای شخصی. بهترین راهکار برای بهبود اخلاق حرفه‌ای، تلاش در جهت تهیه و تدوین منشور اخلاقی در

دانشگاه‌ها با کمک مسئولان امر و صاحب‌نظران و نهادهای دیگر این امر در دانشگاه‌ها است.

در پژوهش کرم‌پوریان و همکاران (۱۳۹۲) میانگین میزان نگرش اعضای هیئت علمی دانشکده دندانپزشکی در حد ۱۱۲٫۸۷ برآورد شد که در حد خوب بود. از آنجا که نگرش استادان دندانپزشکی در برخی مباحث اخلاق حرفه‌ای، مطلوب نیست، توصیه می‌شود که دوره‌های بازآموزی به‌صورت مستمر و مداوم برای اعضای هیئت علمی برگزار شود.

نتایج پژوهش بوذرجمهری و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد از دید دانشجویان ۷۰ درصد استادان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد دارای ویژگی شخصیت ممتاز، راعی حرمت کلاس، خوددار غیبت از همکاران، ماهر در تدریس، رازدار و ساعی در رشد علمی دانشجویان هستند. از دیدگاه بیش از ۵۰ درصد دانشجویان، استادان این دانشگاه دارای ویژگی‌های تدریس مؤثر هستند. انتقاد دانشجویان به استادان شامل تألیف نکردن کتاب‌های مرتبط، صرف نکردن وقت کافی برای دانشجویان، یکنواختی روش آموزش، کم‌توجهی به مسائل دانشجویان و دقت ناکافی در ارزیابی دانشجویان بود. استادان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد معمولاً از شایستگی علمی و اخلاقی برخوردارند ولی باید به مسائل دانشجویان بیشتر توجه کرده و برای تعامل با آنان وقت بیشتری صرف کنند.

نتایج پژوهش دهقانی و همکاران (۱۳۹۴) نشان می‌دهد که بین دیدگاه پرستاران و بیماران از نظر میزان رعایت معیارهای اخلاق حرفه‌ای تفاوت وجود دارد. لذا پیشنهاد شد که با آموزش کادر درمانی و بالا بردن آگاهی آنها در زمینه اخلاق حرفه‌ای، کارایی و کیفیت مراقبت بهداشتی به حداکثر برسد.

نتایج مطالعه مصباحی و عباس‌زاده (۱۳۹۲) مؤید وجود پنج درون‌مایه سایه‌بانی و ۱۷ درون‌مایه فرعی شامل: ۱- عوامل اخلاق فردی (استانداردهای اخلاق فردی، اعتقاد قلبی، خودکنترلی، وجدان)؛ ۲- عوامل مدیریتی (نقش الگویی مدیران، رفتار خیرخواهانه، مشارکت در تصمیم‌گیری)؛ ۳- عوامل سازمانی (گزینش و به‌کارگیری، برنامه‌های راهبردی اخلاق، فرهنگ سازمانی) بود؛ ۴- عوامل اخلاق شغلی (اخلاق آموزشی، اخلاق پژوهشی و اخلاق ارتباطی)؛ ۵- عوامل فراسازمانی (فرهنگ، شرایط سیاسی، اعتماد عمومی، شرایط اقتصادی). نتایج این پژوهش، عوامل مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای در آموزش عالی را مشخص می‌کند. نکته قابل توجه اینکه مشارکت‌کنندگان

تأکید زیادی بر درون‌مایه‌های فردی مانند وجدان کاری و نظارت الهی داشتند. توجه به حوزه عوامل راهبردی، نهادینه‌سازی و اعتماد عمومی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

بنابراین اخلاق و اخلاقیات از دیرینه‌ترین چالش‌های ارتباط جمعی محسوب می‌شوند. اسلام نیز اخلاق را همواره حاکم بر تمام جنبه‌های حیات بشری و همه روابط فردی و اجتماعی معرفی می‌کند. بنابراین یکی از راه‌کارهای سالم‌سازی محیط سازمانی، احیای اخلاقیات در آن است. اخلاق در سازمان، ارتباطات اثربخش را به وجود می‌آورد و موجب بهره‌وری سازمانی و رضایت شغلی در کارکنان و درنهایت، موجب تعالی و پیشرفت سازمان می‌شود. یکی از چالش‌های اصلی در سازمان‌های دولتی این است که اخلاق هیچ‌گاه در حوزه حرفه و شغل مطرح نبوده است؛ در حالی که آموزه‌های دینی، به اخلاق، هم در حوزه فردی و هم در حوزه حرفه‌ای توجه دارد. ضعف در نظام اخلاقی، تهدید و تقویت آن فرصت را برای سازمان به ارمغان می‌آورد. اخلاق حرفه‌ای، تأثیری چشمگیر بر فعالیت‌ها و نتایج سازمان دارد و درنهایت، موفقیت سازمان را دنبال می‌کند. بر این اساس همسو با پژوهش حاضر پیشنهادهایی در جهت اعتلای اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه پیام نور ارائه می‌شود:

الف- به‌کارگیری اعضای هیئت علمی مقید به رعایت اخلاقیات و قانون در دانشگاه پیام نور: دانشگاه پیام نور می‌تواند با اصلاح نظام‌های جذب و گزینش، افرادی را که در دوران زندگی اجتماعی و کاری خود سابقه و تمایل بیشتری به رعایت اخلاقیات، قوانین و مقررات داشته‌اند، استخدام کنند. به‌ویژه برای تصدی مشاغل کلیدی دانشگاه مانند عضو هیئت علمی، توجه به این نکته ضروری است؛ چراکه این افراد می‌توانند رفتارهای غیراخلاقی و غیرقانونی را بهتر تشخیص دهند و بدون نظارت مستقیم مدیران سطوح بالاتر، وظایف و مسئولیت‌های اخلاقی و قانونی خود را ایفا کنند. در آموزه‌های دینی، به‌کارگیری منابع انسانی شایسته چنان اهمیتی دارد که سهل‌انگاری و کوتاهی در این خصوص، از بزرگ‌ترین خیانت‌ها محسوب می‌شود. در حدیثی از پیامبر (ص) چنین آمده است: کسی که کارگزاری را برای مسلمانان بگمارد، درحالی‌که می‌داند در میان آنها کسی هست که از برگزیده وی شایسته‌تر و عالم‌تر به کتاب خدا و سنت پیامبر است، او به خداوند و رسولش و همه مسلمان‌ها خیانت ورزیده است.

ب- آموزش عملی اخلاق توسط افراد مقید و پایبند به رعایت اخلاقیات و قانون: آموزش در زمینه اخلاق و رفتارهای اخلاقی به منظور افزایش دانش، مهارت و نگرش‌های کارکنان، ضروری است. امام علی (ع) درباره آموزش می‌فرماید: «بهترین کمک برای پرورش خرد، آموزش دادن است». نه تنها باید سطح دانش اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور در زمینه رفتارهای اخلاقی و غیراخلاقی و فلسفه و الزام رعایت اخلاق افزایش یابد، بلکه استادان باید در به‌کارگیری اخلاق در دانشگاه و برخورد با مسائل و مشکلات، مهارت یابند و در به‌کارگیری آن در محیط کار و زندگی و در انجام وظایف و مسئولیت‌های خود، دارای نگرش مثبت باشند. این امر توسط استنادی امکان‌پذیر است که خود متصف به صفات و رفتارهای اخلاقی باشند و بتوانند نقش خود را در مقام الگو ایفا کنند.

ج- اصلاح منشور اخلاقی دانشگاه پیام نور: منشور اخلاقی، ضوابط یا کدهای رفتاری‌اند که در آنها جزئیات مواردی که کارکنان باید یا نباید انجام دهند، مدنظر قرار گرفته است. در برخی موارد، منشور اخلاقی چنین تعریف شده است: منشور اخلاقی سازمانی، سندی است حاوی معیارهای اخلاقی-ارزشی که برای ایجاد هماهنگی و وحدت رویه و روش در بین مدیران و کارکنان سازمان تدوین می‌شود و آنان را در رفتار و عملکردهایشان به سوی آرمان‌های ارزشی سازمان هدایت می‌کند. منشور اخلاقی سازمانی، همچون سوگندنامه پزشکان، اخلاق حرفه‌ای و سازمانی کارکنان را شکل می‌دهد و راهنمای عمل آنان در مسیر خدمتشان است.

منابع

- قرآن کریم. ترجمه مکارم شیرازی.
- نهج البلاغه (۱۳۸۳). ترجمه دشتی. قم: مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امیرالمؤمنین.
- ابدی‌مهر، بهجت (۱۳۸۴). *اخلاق حرفه‌ای (ویژه اعضای هیئت علمی)*. شیراز: دفتر مطالعات و آموزش نیروی انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز، ویرایش اول.
- احسانی محمد (۱۳۷۹). تربیت سیاسی کارگزاران در مدرسه امام علی (ع). *ماهنامه معرفت*، ۳۹، ۱۷ - ۳۱.
- اسگندری، کریم و کریم‌زاده، علی (۱۳۹۳). شناسایی مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای مدیران از دیدگاه اسلام، قرآن و حضرت علی (ع). *سومین همایش بین‌المللی فرهنگ غدیر الگوی مدیریت جهادی*، تبریز، دانشگاه تبریز.
- الوانی، سیدمهدی (۱۳۸۳). اخلاقیات و مدیریت به سوی نظام اخلاقیات یکپارچه در سازمان. *مطالعات مدیریت بهبود و تحول*، ۴۱ و ۴۲، ۱-۱۲.
- امیری، علی‌نقی؛ همتی، محمد و مبینی، مهدی (۱۳۸۹). اخلاق حرفه‌ای ضرورتی برای سازمان. *فصلنامه معرفت اخلاقی*، ۴، ۱۳۷-۱۵۹.
- انصاری، منوچهر؛ حسینی، احد؛ رحمانی پوشانلوئی، حسین و سیفی، سارا (۱۳۹۱)، تأثیر رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای کارکنان بر وفاداری مشتریان بانک‌ها. *اخلاق در علوم و فناوری*، ۳، ۶۳-۷۴.
- باقری، حسین و صالحی، محمد و حاجی‌زاده، محمد، (۱۳۸۹). اخلاق حرفه‌ای در مدیریت. *پژوهشنامه اخلاق*، ۷ و ۸، ۹-۲۸.
- برهانی، فریبا؛ الحانی، فاطمه؛ محمدی، عیسی و عباس‌زاده، عباس (۱۳۹۰). درک دانشجویان پرستاری از موانع کسب اخلاق حرفه‌ای: یک تحقیق کیفی. *دوفصلنامه گام‌های توسعه در آموزش پزشکی*، ۱ (۱)، ۶۷-۸۰.
- بوذرجمهری، فتح‌اله؛ منصوریان، مهسا؛ هرندی، یاسمن و بوذرجمهری، حسین (۱۳۹۲). ارزیابی اخلاق حرفه‌ای اساتید دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد از دیدگاه دانشجویان این دانشگاه. *فصلنامه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد*، ۱ (۳)، ۴۴-۵۲.
- بورقانی فراهانی، سهیلا و رضایی، مصطفی (۱۳۹۴). اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌های رسانه‌ای. *نشریه کتاب مهر*، ۱۵ (۱۶)، ۱۰۸-۱۲۸.

- بورقانی فراهانی، سهیلا (۱۳۹۱). اخلاق حرفه‌ای. *ماهنامه اصلاح و تربیت*، ۱۲۵، ۴۸-۵۶.
- بیک‌زاد، جعفر؛ حسین‌پور سنبلی، علیرضا و صادقی، محمد (۱۳۸۹). اخلاق حرفه‌ای. *فصلنامه کار و جامعه*، ۱۲۵ و ۱۲۶، ۴-۱۰.
- بیک‌زاد، جعفر؛ صادقی، محمد و کاظمی قلعه، روح‌الله (۱۳۸۹). اخلاق حرفه‌ای ضرورت اجتناب‌ناپذیر سازمان‌های امروزی. *ماهنامه عصر مدیریت*، ۱۶ و ۱۷، ۵۸-۶۱.
- چاوشی، سیدکاظم (۱۳۸۸). بررسی رویکردهای نظری به مدیریت اسلامی. پژوهش‌های میان‌رشته‌ای قرآن کریم، ۱ (۲)، ۴۳-۵۳.
- حاجی‌پور، سمیه و کریمی تکللو، سلیم (۱۳۹۴). اخلاق کاربردی؛ تجزیه و تحلیل بنیادی هوش معنوی و اخلاق حرفه‌ای مدیران و کارکنان. *فصلنامه اخلاق*، ۵ (۱۹)، ۱۸۵-۲۲۲.
- حجازی، رضوان و مسافری، جنت (۱۳۹۱). رابطه جنسیت با اخلاق حرفه‌ای در جامعه دانشگاهی و حرفه حسابداری. *فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری*، ۷ (۱)، ۴۷-۴۰.
- حسینی، لیلا (۱۳۹۰). اخلاق حرفه‌ای در آموزه‌های اسلامی. *کار و جامعه*، ۱۳۶، ۸۱-۹۱.
- دهقانی، علی؛ رادبه، فاطمه؛ پروینیان‌نسب، علی‌محمد؛ خاکی، سوره؛ شمسی‌زاده، مرتضی و بیرامی‌جم، مهدی، (۱۳۹۴). رعایت معیارهای اخلاق حرفه‌ای از دیدگاه پرستاران و بیماران. *فصلنامه پرستاری و مامایی جامع‌نگر*، ۲۵ (۷۸)، ۶۴-۷۲.
- دیوید، فرد آر. (۲۰۰۲). *مدیریت استراتژیک؛ ترجمه علی پارسائیان و محمد اعرابی* (۱۳۸۱). تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- ساجدی، اکبر و نعمتی، علی (۱۳۹۱). تبلیغات بازرگانی در بستر اخلاق حرفه‌ای. *پژوهشنامه اخلاق*، ۱۵، ۵۷-۷۶.
- سرمدی، محمدرضا و شالباف، عذرا (۱۳۸۶). اخلاق حرفه‌ای در مدیریت کیفیت فراگیر. *اخلاق در علوم فناوری*، ۲ (۳)، ۹۹-۱۱۰.
- سلاجقه، آریتا و صفری، ثنا (۱۳۹۴). رابطه اخلاق حرفه‌ای با عملکرد استادان دانشگاه. *اخلاق در علوم و فناوری*، ۱۰ (۳)، ۱۰۳-۱۱۰.

- شاه‌علی، مهرزاد؛ رشیدپور، علی؛ کاووسی، اسماعیل و اعتباریان، علی‌اکبر (۱۳۹۴).
الگوی پیاده‌سازی اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌های ایران. فصلنامه مدیریت شهری،
۱۴ (۳۹)، ۳۹۳-۴۰۵.
- شیخ ذکریایی، ندا و آتش‌زاده شوریده، فروزان (۱۳۹۴). رابطه اخلاق حرفه‌ای و تعهد
سازمانی در اساتید دانشگاه علوم پزشکی کردستان. نشریه دانشکده پرستاری و
مامایی، ۲۵ (۹۱)، ۲۱-۳۰.
- صالحی امیری، سیدرضا؛ رحمانی، جعفر و باقی نصرآبادی، علی (۱۳۹۱). ضرورت
اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌ها. پژوهش‌های اخلاقی، ۹ و ۱۰، ۱۵۵-۱۷۲.
- عاملی، منیژه (۱۳۸۸). رویکرد نظری به دانش اخلاق حرفه‌ای. پژوهشنامه اخلاق، ۴،
۱۱۵ - ۱۵۲.
- فرامرز قراملکی، احد و سالاری، زینب (۱۳۸۸). اخلاق در سازمان‌های مردم‌نهاد.
تهران: انتشارات مرکز امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری.
- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۲). اخلاق حرفه‌ای. تهران: انتشارات مؤلف.
- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۱). اخلاق حرفه‌ای در مدیریت علوی. پژوهش‌های
اجتماعی/اسلامی، ۳۲ و ۳۳، ۶۳ - ۷۸.
- فرمehینی فراهانی، محسن و بهنام جام، لایلا (۱۳۹۱). بررسی میزان رعایت مؤلفه‌های
اخلاق حرفه‌ای آموزش در اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد. اخلاق در علوم و
فناوری، ۷ (۱)، ۴۸-۵۷.
- قدیمی، فرزاد (۱۳۹۲). بررسی تأثیر اخلاق حرفه‌ای مدیران بر مسئولیت‌پذیری آنان در
سازمان تأمین اجتماعی استان آذربایجان شرقی. پروژه کارشناسی، به راهنمایی
کریم اسگندری، دانشگاه پیام نور اسکو.
- قنبری، سیروس؛ اردلان، محمدرضا؛ بهشتی راد، رقیه و سلطانزاده، وحید (۱۳۹۴).
اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی و رابطه آن با کیفیت آموزش عالی. اخلاق در
علوم و فناوری، ۱۰ (۲)، ۴۰-۵۰.
- کرم‌پوریان، آرزو؛ ایمنی، بهزاد و ترک‌زبان، پرویز (۱۳۹۲). بررسی نگرش به اخلاق
حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی دانشکده دندانپزشکی همدان در سال ۱۳۹۱.
فصلنامه تحقیق در علوم دندانپزشکی، ۱۰ (۱)، ۴۳-۵۱.

- کریم‌زاده، علی (۱۳۹۳). شناسایی مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای مدیران از دیدگاه اسلام و بررسی آن در بین مدیران سازمان تأمین اجتماعی تبریز. پایان‌نامه کارشناسی رشته مدیریت بازرگانی، به راهنمایی کریم اسگندری، دانشگاه پیام نور اسکو.
- مصباحی، مریم و عباس‌زاده، عباس (۱۳۹۲). الگوی سیستمی اخلاق حرفه‌ای در آموزش عالی (تحقیق کیفی). فصلنامه اخلاق زیستی، ۳ (۱۰)، ۱۱-۳۳.
- وائق رحیم‌پرور، سیده فاطمه؛ نصیریانی، لیلا؛ فرج‌خدا، تهمینه و بحرانی، ناصر (۱۳۹۳). میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه‌ای در ماماها‌های مراکز بهداشتی - درمانی شهر تهران در سال ۱۳۹۲. مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی، ۷ (۲)، ۳۶-۴۶.
- یوسفی‌محله، ابراهیم (۱۳۸۷). پیرامون اخلاق حرفه‌ای. کانون وکلا، ۲۰۲ و ۲۰۳، ۲۹۹ - ۳۱۰.

- Cadozier, V. (2002). The moral profession: A study of moral development and professional ethics of faculty. [Internet]. [Cited 2002]. Available from: www. Proquest.Com.
- De Hoogh, Annebel H. B. & Den Hartog, Deanne N. (2008). Ethical and despotic leadership, relationships with leader's social responsibility, top management team effectiveness and subordinates' optimism: A multi-method study. *The Leadership Quarterly*, 19 (3), 297 - 311.